

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.10.1975, sp. zn. Cpj 155/75, ECLI:CZ:NS:1975:CPJ.155.1975.1

Číslo: 18/1976

Právní věta: Jestliže občan odstoupil platně od smlouvy týkající se zhotovení věci na zakázku anebo opravy nebo úpravy věci z toho důvodu, že služba nebyla poskytnuta včas, dochází tím ke zrušení smlouvy. Není proto k tomuto zrušení smlouvy třeba souhlasu organizace nebo rozhodnutí soudu. 1)

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.10.1975

Spisová značka: Cpj 155/75

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 6-7

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Odpovědnost za vady, Odstoupení od smlouvy, Organizace socialistické, Služby

Předpisy: 40/1964 Sb. § 234

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 18/1976 sb. rozh.

K některým otázkám výkladu ustanovení § 234, § 269, § 270 a § 279 o. z.

(Ze stanoviska občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSR z 21. 10. 1975, [Cpj 155/75](#)).

II.

Jestliže občan odstoupil platně od smlouvy týkající se zhotovení věci na zakázku anebo opravy nebo úpravy věci z toho důvodu, že služba nebyla poskytnuta včas, dochází tím ke zrušení smlouvy.

Není proto k tomuto zrušení smlouvy třeba souhlasu organizace nebo rozhodnutí soudu. 1)

Jestliže organizace nezhotovila věc na zakázku nebo neprovedla její opravu nebo úpravu v dohodnuté době, má občan především právo trvat na provedení této služby (§ 234 odst. 1, § 269 a § 283 o. z.), a to v dodatečně přiměřené lhůtě, kterou organizace poskytne. Přitom má právo na slevu z ceny za opožděné provedení služby, a to v rozsahu za podmínek, jež určuje prováděcí předpis (§ 269 a § 283 o. z.). 2)

Jinak má občan, jak je patrné z ustanovení § 234 odst. 1 o. z., právo odstoupit od smlouvy. slovní

znění tohoto ustanovení („občan má právo od smlouvy odstoupit, nebyla-li služba provedena ani v dodatečné přiměřené lhůtě, kterou poskytl“) by mohlo nasvědčovat tomu, že občan má toto právo jen v případě, že uplynula marně i další lhůta, kterou organizaci poskytl k dodatečnému provedení služby. Tento závěr by však nebyl v souladu se smyslem a účelem, jenž je sledován zákonnou úpravou služeb a jenž je vyjádřen např. v ustanovení § 223 o. z., podle něhož jsou organizace povinny vytvářet předpoklady pro řádné a plynulé uspokojování hmotných a kulturních potřeb občanů, nebo v ustanovení § 226 o. z., podle něhož jsou organizace povinny poskytovat služby tak, aby potřeba občanů byla řádně uspokojena. Nelze proto vyloučit, byť i jako zcela výjimečný případ, aby občan, který nemůže mít zájem na dodatečném provedení služby, od smlouvy odstoupil, aniž dal před tím organizaci možnost k dodatečnému provedení služby. Mohl by tak učinit zejména v případech, v nichž by šlo o uspokojení určité, časově limitované potřeby, jako např. o zhotovení, opravu či úpravu šatů na svatbu, promoci, pohřeb apod.

Jak právo trvat na dodatečném provedení služby, tak právo odstoupit od smlouvy z toho důvodu, že služba nebyla včas poskytnuta, jsou občanským zákoníkem vyhrazena občanovi. Nemůže proto organizace, pokud občan trvá na dodatečném provedení služby, její poskytnutí odmítnout (§ 224 odst. 1 o. z.), ani nemůže sama určovat lhůtu pro její dodatečné provedení. Služba, která byla organizací poskytnuta v nové lhůtě, je službou poskytovanou z původně uzavřené smlouvy, na níž se nic - kromě lhůty k plnění - nemění. Organizace nemůže také zabránit občanovi, aby odstoupil od smlouvy, jsou-li k tomu splněny zákonné podmínky, nýbrž může v takovém případě uplatnit nejvýše práva vyplývající z ustanovení § 234 odst. 1, věta druhá o. z.

Občanský zákoník uvádí v ustanoveních o službách někdy právo občana zrušit smlouvu (např. § 251 odst. 1 o. z.), jindy jeho právo od smlouvy odstoupit (např. § 234 odst. 1 o. z.). Právní účinky platného použití obou těchto práv jsou shodné, neboť zrušením smlouvy stejně jako odstoupením od ní se smlouva - a to zpravidla (§ 48 odst. 2 o. z.) od počátku - ruší a účastníci jsou povinni si vzájemně vrátit, co podle ní dostali (§ 457 odst. 1 o. z.). Nutno tedy odstoupením od smlouvy ve smyslu ustanovení § 234 odst. 1 o. z. rozumět odstoupením od smlouvy (jež je obecně upraveno v ustanovení § 48 odst. 1 o. z.), k němuž dochází jednostranným projevem oprávněného. Ke zrušení smlouvy pak dochází v důsledku platného odstoupení od ní (§ 48 odst. 2 o. z.), takže k tomuto zrušení není třeba souhlasu organizace nebo rozhodnutí soudu.

1) Viz i č. 17/1976 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek [str. 141].

2) Viz např. ustanovení vyhlášky č. 46/1964.